

Kartlegging av skrantesjuka hos hjortevilt

Veiledning til jegere

Oppdagelsen av skrantesjuka hos hjortevilt i Norge har medført økt behov for kartlegging av sykdommen. Som ledd i kartleggingen bes jegere i utpakte kommuner og villreinområder om å samle inn hjerneprøver og svelg-lymfeknuter fra dyr felt under ordinær jakt. I denne veilederen gis det informasjon til jegere som jakter i aktuelle innsamlingsområder.

Mer informasjon og instruksjonsvideoer på

www.hjortevilt.no/skrantesjuka.

Hvilke dyr skal testes

Villrein: Alle dyr 1 år eller eldre.

Elg/Hjort: Alle dyr 2 år eller eldre.

Prøvetakingsutstyr

Innholdet i «jegerpakken» er vist på bildet nedenfor.

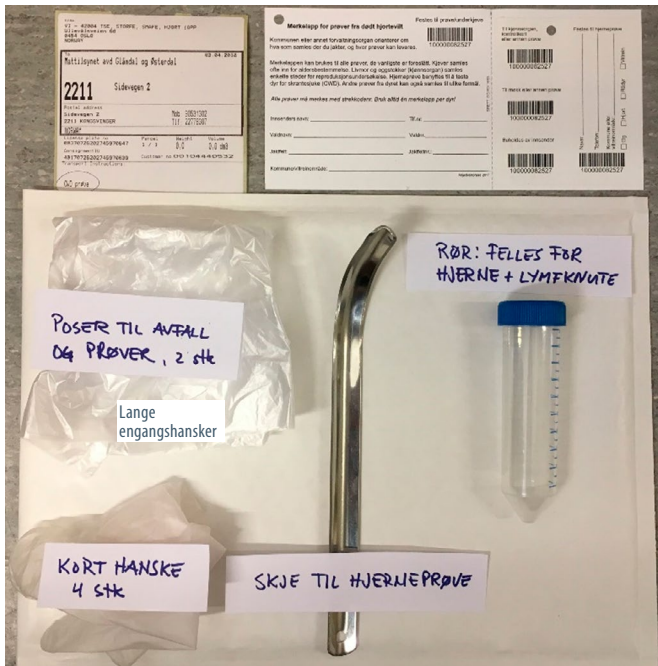

Foto: Jørn Våge, Veterinærinstituttet.

Merkelapper

Fyll ut en merkelapp for hvert felte dyr. Hver lapp har en ferdigtrykt unik strekkode og et tilhørende strekkodenummer. Strekkodenummeret er unikt og kobler alle prøver og opplysninger til samme dyr. Merk alle prøver fra dyret med strekkodenummeret.

Framsida:

Merkelapp for hjortevilt

Denne merkelappen brukes til jakt og fallvilt av elg, hjort, rådyr og villrein.

100000094020

Jakt
Fyll ut begge sider på merkelappen og registrer felte dyr på settogskutt.no. Kommunen eller annet forvaltningsorgan orienterer om hva som samles der du jakter, og hvor prøver kan leveres.

Slaktevekt er dyrets vekt uten skinn, innvoller, hode og fatter. Skuddskadet kjøtt regnes med. Kjøven reinskjæres og tørkes, og skal ikke pakkes i plast. Kjønsorgan fryses snarst.

Fallvilt
Ettersøkspersonell skal registrere dyret og strekkoden via Mijedirektoratet sin Fallviltapp, på Hjorteviltregisteret sine fallviltsteder, eller ved at eget feltkjørs for fallvilt sendes Kommunen. I påvente av svar på skrantesjuketest, bør dyret merkes med strekkoden.

Prøver
Alle prøver må merkes med strekkoden. Bruk bare én merkelapp per dyr. Prøvesvar og annen info finner du på hjorteviltregisteret.no. For tilbakemelding på CWD-prøve må strekkodenummeret være registrert sammen med dyret.

Denne store delen festes til underkjeve/prøve

Mijedirektoratet 2018

Alle prøver merkes med klistrelapp

Til hjerneprøve

100000094020

100000094020

100000094020

100000094020

Beholdes av innsender

100000094020

100000094020

Jakt Fallvilt

Navn: _____

Telefon: _____

Kommune eller villreinområde: _____

Elg Hjort Rådyr Villrein

Festes til kjønsorgan, kjette.

100000094020

Baksida:

Fyller ut for jakt

Kommune/villreinområde: _____

Valdnavn: _____ Valdnr. _____

Jaktfelt: _____ Jaktfeltnr.: _____

Navn: _____ Tlf.nr.: _____

Fellingssted (vald/koordinater): _____

Fellingsdato: _____

Art: Elg Hjort Rådyr Villrein

Kjønn: Hunn Hann

Alder: Kalv 1,5 år 2,5 år og eldre

Vekt: _____ kg. Er slaktet nøyaktig veid? Ja Nei

Merknad: _____

Felt dyr nr.: _____

Gevirtakker: høyre: _____ venstre: _____

Melk i juret: Ja Nei

Ant. kalver i følge med felt hundyr: 0 1 2 3 Vet ikke

Felt kalv var ikke i følge med mordyr

Felles mor-kalv par, noter mors strekkodenumr. på kalvelappen: _____

Jegerfjaktlag registrerer opplysninger om felte dyr på www.settogskutt.no. Fallvilt registreres på Fallviltapp. Hjortevilt registreres eller på eget feltkjørs for fallvilt.

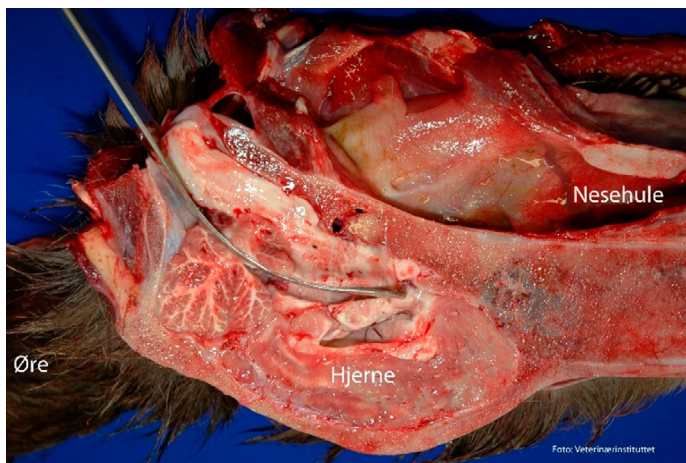
Registrer det felte dyret og prøven på Sett og skutt

Før du sender prøven fra deg må du registrere det felte dyret med strekkodenummeret fra merkelappen på www.settogskutt.no. Registrer alle relevante opplysninger for arten og kjønn på det felte dyret. Prøveresultatene fra undersøkelsen av hjerneprøve og lymfeknute kobles mot disse opplysningene og vil bli tilgjengelig via www.hjorteviltregisteret.no/Helse.

Slik tar du hjerneprøve:

1. Fyll ut hele merkelappen inkludert den store klistrelappen. Bruk gjerne blokkbokstaver ved utfylling. Lim den ferdigutfylte store klistrelappen på prøveglasset og skru av lokket. Ta deretter på engangshansker.
2. Det er viktig å kutte mellom kraniet og øverste nakkevirvel når hodet skilles fra kroppen. Hvis kuttet er lenger bak, er det umulig å ta hjerneprøve. Alle nakkevirvler må av!
3. Legg nå hodet så åpningen til hjernen peker mot deg og underkjeven vender opp. Løsne rundt åpningen til hjernen med fingeren eller enden på skjeen. Før skjeen inn i åpningen til hjernen med skjeens krumning (spiss) vendt opp (se bilde av kløyvd skalle). Skjeen skal langt inn, helt til den butter mot bein. Roter litt på skjeen så prøven løsner enklere. Trekk så skjeen med hjerneprøven forsiktig ut mens bakkanten av skjeskaftet presses ned mot kanten av åpningen inn til hjernen. Dette gjør det lettere å få med hele prøven ut. Legg prøven i prøveglasset, helst uten å grise til utsiden av glasset.

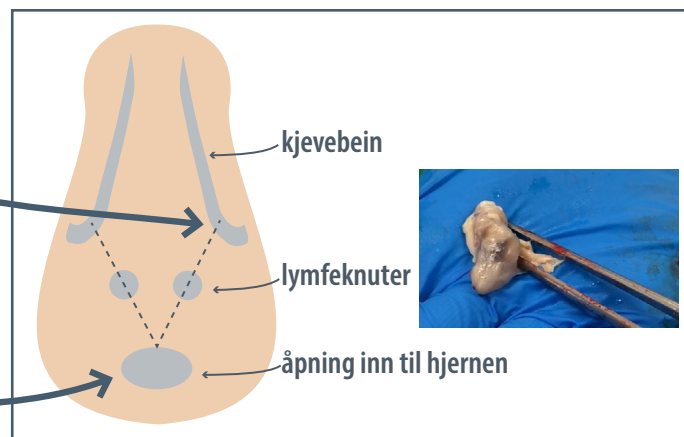
Bildene nedenfor viser hjerneskjeen som føres inn i ryggmargsåpningen på hel og kløyvd skalle. Trenger du ytterligere veiledning finner du video av prøvetakingen på www.hjortevilt.no

Slik finner du svelglymfeknutene:

1. Legg det avkuttete hodet i samme posisjon som for uttak av hjerneprøve. Bruk engangshansker.
2. På hver side av strupehodet/luftrøret ligger de indre halspulsårene. Disse ligger «oppå» en muskel og ses tydeligst når luftrøret strekkes opp. Oppå den samme muskelen og ganske nær svelget ligger også svelglymfeknutene. Lymfeknutene er 2–5 cm lange og 1–2 cm tykke med jevn overflate og fast konsistens. Fargen kan variere noe, men er oftest grå til gulgrå. Akkurat hvor du finner dem kan avhenge av hvordan du har slaktet dyret, f.eks. hvis strupehodet blir med skroten kan lymfeknutene bli vanskeligere å finne.
3. Hjelp til med fingre for å ta tak i lymfeknuten eller nærliggende vev, slik at lymfeknuten kan skjæres løs. Hjelp eventuelt til med en tang/pinsett dersom du har dette tilgjengelig.
4. Legg lymfeknutene i samme glass som hjerneprøven. **NB:** Om man ikke greier å finne en eller begge lymfeknutene, send hjerneprøven likevel.
5. Ta av brukte engangshansker og skru lokket på prøveglasset.

Illustrasjonen nedenfor viser i hvilket område du finner svelglymfeknutene. Trenger du ytterligere veiledning finner du video av prøvetakingen på www.hjortevilt.no

Oppbevaring og innsending av prøve

Skru korkene på prøverørene godt igjen. Legg hjerne og lymfeknuter i samme prøveglass. Oppbevar prøven kjølig (**ikke fryst**) inntil du får sendt den. **Lever den ferdigfrankerte konvolutten (over-natten pakke) med prøvene på «post i butikk» eller postkontoret.** Send pakken så fort som mulig. Unngå søl utenpå prøverørene og konvolutten!

Etter at prøvesvar om ingen påvist smitte foreligger, brennes eller kastes utstyr som restavfall.